

vereenigen; naar mijn meening moet in deze de Maatschappij het heft in handen trachten te houden, om te kunnen blijven in de leidende positie.

Eén opmerking moet mij nog van het flart. Ik wil ieder lid der Maatschappij uitdrukkelijk wijzen op de noot onderaan bldz. 1154, welke *niet* van mij afkomstig is, maar waarmee ik geheel instem. Een opwekking moge dit stukje sluiten, een opwekking aan alle voorstanders van het staatsambtenaarschap van den arts, om met kracht hun standpunt te verdedigen in de afdeelingen en in de pers. Laten ook op de algemeene vergadering de voorstanders zich doen gelden.

Amsterdam, 10 April 1920.

C. J. BRENKMAN.

BEZOLDIGING VAN ARTSEN-GEHEEL-AMBTENAAR.

In dit *Tijdschrift* van 20 Maart ll., bladz. 994, staat, dat B. en W. van Leiden vragen een geneeskundige, die den geheelen geneeskundigen dienst moet organiseeren en leiden, op een jaarwedde van *f* 5800—*f* 7000. Telkens lees ik dergelijke advertenties, waarin een jaarwedde genoemd wordt, naar mijn meening veel te laag. Leiden heeft noodig een arts, voldoende ontwikkeld en beschaafd, maar geen geleerde, geen professor. Wel iemand, die organisatietalent heeft, die administratief is aangelegd, die rapporten schrijven kan, die zijn meening ook mondeling goed kan weergeven, die vergaderingen kan leiden, die een onderwerp bestudeeren kan op maatschappelijk gebied en dan zelf tot een juiste, heldere gevolgtrekking kan komen, die leiden en bezielen kan, die onder hem werken of die met hem samenwerken, één, die liefst wat architectonisch inzicht heeft, kan het zijn een man van smaak, één, die tact heeft om met anderen om te gaan, van geneeskundig-maatschappelijke vraagstukken op de hoogte is en vooral een hygiënist, want daarop komt het aan bij een geneeskundigen dienst. Ik zal nog wel wat vergeten hebben, maar weet zeker, dat er met zijn voorkennis en medeweten, mede op zijn advies, bedragen van duizenden, millioenen zullen worden uitgegeven. Het aantal menschen, die al deze eigenschappen bezitten, is niet zoo heel groot. Zal dit salaris hen lokken, die geslaagd zijn in het leven, hen, die alles wat hun vingers aanraken, vervormen tot wat goeds, wat degelijks, iets dat hun eigen stempel draagt, of zullen de mannen met een tekort aan levensbeleid, of de warhoofden met deze betrekkingen gaan strijken? Voor een jong arts kan het een mooie jaarwedde zijn, maar wie weet, of hij dit werk aan kan, en zal hij nu reeds voldoende tegenwicht en inzicht en doorzicht hebben? Een oudere arts met een rijke vrouw; maar welke zekerheid geeft kapitaal? En als het gezin groeien gaat bij den jongen dokter; dan maar een voorbeeld stellen van juist geregelde gezinsbeperking? Misschien een gepensioneerde, een die in Indië geld verdiend heeft en die nog wel wat beginnen wil? Och, sollicitanten komen er altijd genoeg, er zijn immers artsen, die het nu minder hebben. Maar is dit nu wel een behoorlijk gezinsloon voor iemand aan het hoofd van zoo'n dienst? Ik heb nog niet gelezen, dat de wetten der erfelijkheid in de Tweede Kamer zijn verworpen; dus er is kans op intellectueel nakroost, kans op begaafde kinderen, die studeeren willen. Wat dan? En dan zit men in Leiden nog aan de bron. Maar ook gemeenten op grooteren afstand van universiteitssteden, vragen geneeskundigen. En dan niet alleen om leiding te geven, aan wat bestaat, maar om op te bouwen, wat nog komen moet; want bijna al dergelijke diensten moeten geheel georganiseerd worden, getoetst aan den tegenwoordigen tijd, berekend op wat al bestaat op dit gebied.

Een maximum van *f* 7000 met verbod iets bij te mogen verdienen (een zeer juist verbod, het zou den man misschien niet gelukken ook), dat staat gelijk met *f* 3500 vóór den oorlog. In dit *Tijdschrift* van 27 Maart kan men in het uitnemende stuk van M. VAN DER HOEVE c. s. lezen, welke eischen men aan een schoolarts stellen wil. Ik ga er mede accoord, maar vraag mij toch af, voor welk salaris moet de man dat alles doen? Schoolarts in hoofdambt, best, maar geef mij dan toch de noodige beschaafde krachten, die inderdaad voor dit werk gevoel hebben, er voor willen studeeren, en al die tallooze vraagstukken bekijken, en enkele er van nader brengen tot

hun oplossing. Er is salaris-verlaging voor het intellect; verkregen rechten zijn aangetast. Wie vroeger *f* 3000.— verdiende, moet nu *f* 6000.— hebben en krijgt voorloopig misschien *f* 4500.—, dus *f* 1500.— te kort. Alle schoolartsen in hoofdambt, best; maar bij veel te geringe salariering zullen eerste klasse mannen en vrouwen dit werk vaarwel zeggen en particuliere praktijk doen en daarvoor even goede krachten te vinden, zal wel onmogelijk blijken. Jongelui zullen er invliegen, telkens kleiner gaan wonen en na eenige jaren, flink ontevreden, hun werk mopperend doen. En zij kunnen niet meer terug, want zij hebben de praktijk vaarwel gezegd. Uit een oogpunt van organisatie zie ik best het voordeel van vol-ambtenaar, mits... goed betaald en anders liever prima-krachten, die er wat bij mogen verdienen.

Men troost den ambtenaar met zijn pensioen, maar hoeveel geneeskundige ambtenaren bereiken dat! Hoe oud wordt de geneeskundige ambtenaar; 70 jaar gemiddeld of 75 jaar; zijn aantal dienstjaren zullen gemiddeld niet meer dan 30 zijn, dus $\frac{30}{60}$ van zijn traktement, te genieten van zijn 65ste tot zijn (laat ik royaal zijn) 75ste jaar, dat is $10 \times \frac{1}{2}$ salaris = $5 \times$ zijn salaris. Hoeveel geneeskundige ambtenaren krijgen premievrij pensioen; misschien wel een groot aantal; voor hen is het dan nog zooveel niet per jaar berekend; slechts als zij 75 jaar worden een niet onbelangrijk bedrag, ik geef het toe. Maar die op zijn 65ste jaar sterft of eerder, krijgt niets, ook geen kapitaal waaraan zijn gezin iets heeft (weduwen- en weezen-verzekering betaalt de ambtenaar meestal hoog). Men paait den ambtenaar met pensioen, waarvan hij zoo menigmaal niets krijgt.

Ik verwacht allerminst, dat de bedragen, die nu in de advertenties genoemd worden, zullen verhoogd worden; daarvoor is geen politieke reden en de geldelijke toestand van alle gemeenten is min of meer in de war.

Maar ik zie een gevaar in betaling van het intellect ver beneden de bedragen, die historisch gegroeid zijn; ik zie gevaar in het verbreken van de verhouding tusschen inkomen uit de praktijk en inkomen uit een ambt.

Rotterdam, 30 Maart 1920.

H. J. W. DROOGLEEVER FORTUYN.

HAEMATOPORPHYRINURIE BIJ CHRONISCHE LOODVERGIFTIGING.

Prof. SNAPPER haalt het voorkomen hiervan aan in dit *Tijdschrift* van 10 April. Dit geeft mij aanleiding tot de volgende mededeeling:

In 1912 heb ik een zeer uitvoerig (niet gepubliceerd) onderzoek ingesteld naar het voorkomen van loodvergiftiging bij 144 schilders te Rotterdam. O. a. werd op grond van geschriften van VAN EMDEN ¹⁾ de haematoporphyrinegrens der urine bepaald, d. i. het aantal cm^3 urine, waarin juist nog haematoporphyrine spectroscopisch kan worden aangetoond. Naar aanleiding der negatieve uitkomsten mijner bepalingen schreef ik op 29 April 1913 aan den bekenden pharmacoloog, prof. L. LEWIN, te Berlijn, dat het mij bij het lezen van eenige zijner artikelen over chronische loodvergiftiging had getroffen, dat het woord haematoporphyrine daarin niet voorkwam; *dit kon geen toeval zijn*, daar hij (PFLÜGER'S *Arch.* 1907. bldz. 108) had bijgedragen tot de vermeerdering onzer kennis in zake haematoporphyrine.

Op 1 Mei 1913 antwoordde mij prof. LEWIN: „Gij zult, ook indien gij nog andere stukken van mijn hand over loodvergiftiging zoudt lezen, niets over haematoporphyrinurie vinden, bijv. het groote geschrift over lood in het eerste deel van mijn werk: *Wirkungen von Arzneimitteln und Giften auf das Auge*, of in het boek over: *Frucht-abtreibung durch Gifte*, of in het werk, waarvan gij kennis moet nemen: *Obergutachten über Unfallvergiftungen*, Leipzig 1912, enz.. Ik heb dat met opzet niet aangeroerd, omdat ik, bij het onderzoek van honderden arbeiders, die met lood in aanraking

¹⁾ VAN EMDEN, in *Centraal Verslag der Arbeidsinspectie* over 1909, en VAN EMDEN en KLEEREKOPER, Ueber die Bedeutung der Haematoporphyrinurie für die Frühdiagnose der Bleivergiftung. *Actes du 2e Congrès International des Maladies Professionnelles*, Bruxelles, 1912.